

VISOKI PREKRŠAJNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREBU IME REPUBLIKE HRVATSKE
P R E S U D A

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca K. L. kao predsjednice vijeća, te S. Z. T. i N. B. kao članova vijeća uz sudjelovanje više sudske savjetnice M. S. P. kao zapisničarke, u prekršajnom postupku protiv 1 okrivljenika X. d.d. i dr., zbog prekršaja iz članka 283. stavka 1. točke 9. i stavka 2. Zakona o osiguranju (NN 151/05, 87/08, 82/09. 54/13, 94/14, 30/15) i dr., rješavajući o žalbi I okrivljenika X. d.d., II okrivljenice M. G. – V. i III okrivljenika G. N. podnijetoj putem branitelja D. G. Č. odvjetnika iz Odvjetničkog društva G. iz Z., protiv presude Prekršajnog suda u Zagrebu, broj: 48. PpG-3289/11, od dana 4. svibnja 2015. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 30. srpnja 2015. godine,

p r e s u d i o j e :

- I. Odbija se kao neosnovana žalba I okrivljenika X. d.d., II okrivljenice M. G. – V. i III okrivljenika G. N., te se pobijana presuda potvrđuje.
- II. Temeljem članka 138. stavka 2. točke 3c. Prekršajnog zakona (N.N. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15) I okrivljenik X. d.d., II okrivljenica M. G. – V. i III okrivljenik G. N. dužni su naknaditi trošak žalbenog postupka Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske u paušalnom iznosu od 2.000,00 (dvijetisuće) kuna svaki.

Obrazloženje

Presudom prvostupanjskog suda I okrivljenik X. d.d., II okrivljenica M. G. – V. i III okrivljenik G. N. su oglasni krivima i kažnjeni ukupnim novčanim kaznama i to I okrivljenik X. d.d. u iznosu od 510.000,00 (petstodesetisuća) kuna, zbog prekršaja iz članka 283. stavka 1. točke 9. i stavka 2. Zakona o osiguranju i članka 32. stavka 1. točke 12. i stavka 2. Zakona računovodstvu (NN 109/07, 54/13, 78/15), a II okrivljenica M. G. – V. i III okrivljenik G. N. u iznosu od po 30.000,00 (tridesetisuća) kuna svaki, zbog istih djela prekršaja kao i I okrivljenik i zbog prekršaja iz članka 285. stavka 1. točke 1. Zakona o osiguranju, opisanih u izreci.

Istom presudom I okrivljenik X. d.d., II okrivljenica M. G. – V. i III okrivljenik G. N. dužni su naknaditi troškove prekršajnog postupka u paušalnom iznosu od 1.500,00 (tisućpetsto) kuna svaki.

Protiv prvostupanjske presude I okrivljenik X. d.d., II okrivljenica M. G. – V. i III okrivljenik G. N. su pravodobno podnijeli žalbu zbog bitne povrede odredaba prekršajnog postupka, pogrešno i nedovoljno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i odluke o kazni, kako to iz sadržaja žalbe proizlazi, navodeći da pozivi za glavnu raspravu za dan 29. travnja 2015. godine nisu im uredno dostavljeni, a istaknuti su na oglasnoj ploči sud, a kako II i III okrivljeni nisu nikada primili prekršajni nalog od dana 2. studenog 2012. godine, to nije bilo uvjeta za oglasnu ploču niti za održavanje glavne rasprave dana 29. travnja 2015. godine, te je time postupak proveden bez njihovog sudjelovanja, a saslušanje svjedoka L. B. i D. K. provedeno je izvanraspravno čime im je povrijeđeno pravo obrane i oduzeta im je mogućnost da sami ispituju svjedoke na čijim se iskazima presuda temelji. Sud im nikada nije dostavio optužni prijedlog uz poziv. Kako je sud odbio sve njihove dokazne prijedloge povrijeđeno im je pravo na pošteno suđenje i ravnopravnost u postupku propisano člankom 6. stavkom 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i člankom 29. Ustava Republike Hrvatske.

Nadalje, okrivljenici u svojoj žalbi ističu u odnosu na prekršaj iz točke 1. izreke, daje sud primijenio pravo koje nije mjerodavno, jer nije bilo na snazi u vrijeme počinjenja djela,

te je za stavak 1. članka 283. stavka 1. točke 9. Zakona o osiguranju, uz pravilnu primjenu članka 3, stavka 2. Prekršajnog zakona primijenio blaži propis, dok za stavak 2. istog članka to nije učinio bez ikakvog obrazloženja. Također ističu daje u konkretnom slučaju nastupila zastara gonjenja jer je u toku postupka došlo do izmjena Prekršajnog zakona koji propisuje jedinstveni opći rok zastare od 4 godine, zbog čega novi Zakon o osiguranju (N.N. 30/15) zastaru više ne regulira. Zatim navode da sud preširoko tumači odredbu članka 29. Zakona o osiguranju smatrajući da svi članovi uprave kumulativno odgovaraju stavljajući im, između ostaloga, na teret da informatički sustav nije bio prikladno ustrojen što predstavlja značajni operativni rizik, a što nije propisano kao prekršaj, te ponavljaju kao i u obrani, da međunarodni standardi koje svjedok D. K. u svom iskazu spominje, nisu obvezujući, pa se u konkretnom slučaju radi o slobodnoj ocjeni osobe koja je vršila nadzor. Osim toga, kako u točki 3. izreke nisu navedene Narodne novine u kojima je međunarodni računovodstveni standard broj 40 objavljen, ne može se ispitati da lije obvezujući i od kada je u primjeni.

Zatim, okrivljenici u žalbi navode, također ponavljajući kao i u obrani, da vrijeme počinjenja djela nije dovoljno utvrđeno, jer nije navedeno kada su članovi uprave stupili na dužnost, što tužitelj nije naveo, a osim toga isključivanje odgovornosti osoba na nižoj razini, je u suprotnosti sa člankom 61. Prekršajnog zakona, budući je za prekršaj iz članka 285. stavka 1. točke 1. Zakona o osiguranju, naveden u točki 2. izreke, bio odgovoran N. T. kojeg su predložili za svjedoka što je sud odbio. Sud je također odbio njihov prijedlog za saslušanje revizora I. B. i D. V. na okolnost da su financijski izvještaji za sporno razdoblje bili objektivni i stručni uz pravilnu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), a da prelazak na MRS 40 nije bio od utjecaja na visinu materijalne imovine evidentirane u bilanci, što se trebalo dokazati financijskim vještačenjem koje je sud također odbio, mada za to nema potrebna znanja, a odbio je i prijedlog da se od Porezne uprave zatraži podatak koliko je pravna osoba od 2009. godine do 2011. godine platila poreza što su predložili kao dokaz njihove uspješnosti, te da eventualni propusti nisu bili od utjecaja na postizanje ciljeva, pa je to svakako trebalo utjecati na odmjeravanje kazne.

Na odmjeravanje kazne trebala je utjecati činjenica da su nepravilnosti otklonili, te da se radi o minimalnim odstupanjima u odnosu na vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve koji je prekršaj opisan u točki 1. izreke, a osim toga treba istaći da su prekršajnim nalogom za isto djelo bili kažnjeni u iznosu od 250.000,00 kuna.

Žalitelji predlažu da se iz razloga navedenih u žalbi, ista uvaži.

Žalba nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu članka 202. Prekršajnog zakona, ovaj Sud je našao da je prvostupanjski sud u potpunosti i pravilno utvrdio činjenično stanje temeljem kojega je pravilno pravno označio djela okrivljenika kao prekršaje iz primijenjenih propisa, te ih proglasio krivima i kaznio.

Naime, okrivljenici su u pisanoj obrani kao i obrani predstavnika I okrivljene pravne osobe T. N. dane na glavnoj raspravi dana 29. travnja 2015. godine pred prvostupanjskim sudom u prisutnosti hraniteljice i predstavnika tužitelja, priznali odlučnu činjenicu, tj. da zgoda kao u izreci nisu raspolagali imovinom za pokriće matematičke pričuve, jer su uložili u nekretnine na kojima nisu u zemljišnim knjigama upisani kao vlasnik, pa stvarna vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve u Pregledu ulaganja i Analitičkom pregledu nije bila najmanje jednaka visini traženog pokrića, ali kako je postupak uknjižbe kompliciran, a radi se o nekretninama čija se vrijednost povećavala, time takvo ulaganje nije ugrozilo interese osiguranika. Sto se tiče polica koje nisu imale suglasnost osiguranika, ono je dano naknadno, dok okolnost što su primjenjivali odredbe MRS 16, a ne MRS 40 nije propisano kao prekršaj, a niti je to bilo od bilo kakvog utjecaja na imovinu. Na istoj glavnoj raspravi ispitan je i predstavnik tužitelja I. V., dok su svjedoci L. B. i D. K., ovlaštene osobe HANFE, koji su izvršili neposredni nadzor, ispitani na izvanraspravnim saslušanjima u prisutnosti hraniteljice, odgovarajući na njezina pitanja.

Svjedok L. B. naveo je daje pregledom uočio da ulaganje društva u nekretnine nije ispunjavalo sve zakonske uvjete, jer I okrivljenik u zemljišnim knjigama nije bio upisan kao vlasnik, pa prema tome iznos traženog pokrića imovine iz matematičke pričuve nije odgovarao traženom iznosu sukladno zakonu. Nadalje je uočio da pojedine police životnog osiguranja nisu sadržavale pisani pristanak osiguranika koji je neophodan u slučaju kada su osiguranik i korisnik različite osobe. Također je uočio da su odobravali i

prolongirali rokove povrata zajmova, zbog čega je njihova isplativost upitna, a niti su takvo postupanje propisali internim aktima, niti su adekvatno osigurali instrumente povrata zajmova, što predstavlja kreditni rizik, te nadalje na pogrešan način su vrednovali nekretnine primijenivši MRS 16, umjesto MRS 40, što je rezultiralo pogrešnim iskazivanjem efekata vrednovanja spornih nekretnina, a što je u suprotnosti sa Zakonom o računovodstvu, no sve uočene nedostatke i nepravilnosti okrivljenici su otklonili.

Svjedok D. K. naveo je da se njegov nadzor u najvećoj mjeri odnosio na sigurnosne i tehničke uvjete poslovanja društva, pri čemu je uočio daje njihov informatički sustav, za koji zaposlenici okrivljenika nisu bili u dovoljnoj mjeri osposobljeni za samostalno održavanje sustava, koji je u velikoj mjeri bio povezan sa sustavom društva E. , čiji pak su zaposlenici imali pristup podacima okrivljenika i osobnim računalima njihovih zaposlenika, a kopije podataka pohranjivali su u prostorijama društva L., o čemu nisu imali zaključen nikakav ugovor, a bez ugovora pristup druge pravne osobe podacima društva, predstavlja operativni rizik, no i taj nedostatak su otklonili.

Na temelju ovako vjerodostojnih i uvjerljivih iskaza navedenih svjedoka, kao i svih ostalih provedenih dokaza, prvostupanjski sud je procjenjujući i analizirajući sve provedene dokaze u smislu članka 88. stavka 1. i stavka 2. Prekršajnog zakona, imao osnova za zaključak da su okrivljenici počinili prekršaje koji im se pobijanom presudom stavljaju na teret, te ih je slijedom-toga pravilno proglasio krivima i kaznio, a svoj je zaključak obrazložio detaljno i uvjerljivo na način koji u cijelosti prihvaća i ovaj Sud.

Nisu u pravu okrivljenici kada u svojoj žalbi ističu da im je povrijeđeno pravo obrane i postupak proveden bez njihovog sudjelovanja, te da im optužni prijedlog nikada nije dostavljen, a niti je bilo uvjeta za isticanje poziva na oglasnu ploču, niti za održavanje glavne rasprave dana 29. travnja 2015. godine, a saslušanje svjedoka L. B. i D. K. provedeno je izvanraspravno čime im je povrijeđeno pravo obrane i oduzeta im je mogućnost da sami ispituju svjedoke na čijim se iskazima presuda temelji. Naime, nije točno da okrivljenici nisu primili optužni prijedlog, kako u svojoj žalbi tvrde, jer u svojoj pisanoj obrani, koja je vlastoručno potpisana od strane svih okrivljenika, na strani 2 pod točkom I. izričito navode da su optužni prijedlog primili, navodeći njegov broj i dan izdavanja. Nadalje, za održavanje glavne rasprave dana 29. travnja 2015. godine, postojali su svi zakonom propisani uvjeti, a razloge isticanja poziva na oglasnoj ploči suda, dao je prvostupanjski sud u obrazloženju svoje presude, koje u cijelosti prihvaća i ovaj Sud, pa ih nije potrebno ponavljati i u ovoj presudi. Također je sud pravilno postupio u smislu članka 167. stavka 6. i stavka 7. Prekršajnog zakona, kada je iskaze svjedoka L. B. i D. K. dane na izvanraspravnom saslušanju pročitao na glavnoj raspravi na kojoj se dokazi i provode, pa je stoga pravilno odbio zahtjev okrivljenika za ponovnim saslušanjem imenovanih svjedoka, a okolnost, koju u žalbi ističu, da nisu imali mogućnost da sami ispituju svjedoke, iz naprijed navedenih razloga nije bila od utjecaja na zakonitost odluke, a niti na njezinu pravilnost, tim više što je braniteljica okrivljenika prisustvovala ispitivanju svjedoka koji su odgovarali na njezina pitanja. Stoga im takvim provođenjem postupka nije povrijeđeno ni jedno od prava garantiranih Ustavom Republike Hrvatske ili Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava, kako to okrivljenici u svojoj žalbi tvrde.

Također nisu u pravu okrivljenici kada u žalbi ističu da je sud u odnosu na točku 1, izreke pobijane presude primijenio propis koji nije bio na snazi u vrijeme počinjenja djela, te je za stavak 1. članka 283. stavka 1. točke 9. Zakona o osiguranju, uz pravilnu primjenu članka 3. stavka 2. Prekršajnog zakona primijenio blaži propis, dok za stavak 2. istog članka to nije učinio bez ikakvog obrazloženja. Naime, suprotno tvrdnji okrivljenika sud je primijenio zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela, a u odnosu na I okrivljenu pravnu osobu, temeljem članka 3. stavka 2. Prekršajnog zakona pravilno je primijenio blaži propis, jer je člankom 35. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju (NN 54/13) za isto djelo, za pravnu osobu kazna predviđena u rasponu od 500.000,00 kuna do 1.000.000,00 kuna, za razliku od dotadašnjeg Zakona koji je propisivao kaznu od 750.000,00 kuna do 1.500.000,00 kuna, dok je za odgovornu osobu minimum propisane kazne ostao isti, a maksimalni iznos kazne smanjenje sa dotadašnjih 80.000,00 kuna na 50.000,00 kuna. Kako se povoljniji propis u odnosu na kaznu određuje prema minimumu propisane kazne, a ne maksimumu zapriječene kazne, to nije bilo razloga da sud primjenjuje članak 3. stavak 2. Prekršajnog zakona i u odnosu na II i III okrivljene odgovorne osobe, jer im je kazne propisao u minimumu koji se nije mijenjao.

Griješe okrivljenici kada u svojoj žalbi tvrde daje nastupila zastara gonjenja. Naime, člankom 293. a. Zakona o osiguranju (87/08, 82/09, 54/13, 94/14), koji je u vrijeme počinjenja djela bio na snazi, prekršajni se postupak nije mogao pokrenuti nakon isteka tri godine od dana kada je prekršaj počinjen, a zastara prekršajnog progona je nastupala u svakom slučaju nakon proteka dvostrukog vremena, a to je šest godina od dana počinjenja djela. Prema tome ii konkretnom slučaju nije nastupila zastara gonjenja kako to okrivljenici pogrešno tvrde, jer nije prošlo šest godina od dana kada je prekršaj počinjen. Unatoč tome što novi Zakon o osiguranju (NN 30/15) zastaru više ne regulira, a Zakon o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona propisuje rok zastare od četiri godine i nadalje se za zastaru primjenjuje rok od šest godina za prekršaje počinjene prije stupanja na snagu tih novih izmjena i dopuna, jer je člankom 14.c Prekršajnog zakona (NN 39/13) propisano da će se na zastaru prekršajnog progona i zastaru izvršenja prekršajno pravne sankcije primjenjivati rok zastare propisan u vrijeme počinjenja djela.

Neosnovan je prigovor okrivljenika koji u svojoj žalbi ističu da sud preširoko tumači odredbu članka 29. Zakona o osiguranju smatrajući da svi članovi uprave kumulativno odgovaraju, što je u suprotnosti s člankom 61. Prekršajnog zakona, a osim toga za prekršaj iz članka 285. stavka 1. točke 1. Zakona o osiguranju, naveden u točki 2. izreke, bio je odgovoran N. T. kojeg su predložili za svjedoka što je sud odbio. Naime, člankom 29. stavkom 1., 3. i 5. Zakona o osiguranju (NN 151/05) kojim se uređuju uvjeti za osnivanje i poslovanje društava za osiguranje, propisano je da članovi uprave društva za osiguranje moraju osigurati poslovanje društva za osiguranje sukladno odredbama toga Zakona i propisima donesenim na temelju njega, odnosno sukladno drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje te propisima donesenim na temelju tih zakona, te moraju osigurati da se ustroji sustav unutarnjih kontrola u svim područjima poslovanja društva za osiguranje i da ono bude sukladno tom Zakonu i na temelju njega donesenim propisima, a članovi uprave su ti koji moraju propisati način obavljanja poslova društva. Zatim člankom 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju (NN 94/14) propisano je da članovi uprave društva su dužni osigurati provođenje nadzornih mjera koje je naložilo nadzorno tijelo, također su dužni osigurati da društvo za osiguranje posluje sukladno pravilima o upravljanju rizicima što podrazumijeva jasno razgraničavanje ovlasti i odgovornosti te sprječavanje nastanka sukoba interesa i redovito preispitivanje strategije i politike upravljanja rizicima, kao i preispitivanje primjerenosti postupaka i djelotvornosti sustava unutarnjih kontrola. Nadalje, člankom 240. Zakona o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 118/03, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12, 68/13) uprava vodi poslove društva na vlastitu odgovornost, neovisno o broju članova uprave, a poslove vode zajedno. Stoga je shodno svim naprijed citiranim propisima ovaj Sud na svojoj sjednici od dana 19. prosinca 2012. godine zauzeo stajalište da je za zakonitost poslovanja osiguravajućeg društva odgovorna uprava, te se propust neposrednog izvršitelja prekršaja kao odgovorne osobe pripisuje njenom propustu dužnog nadzora nad zakonitošću rada. Prema tome je pravilno postupio prvostupanjski sud kada je odbio prijedlog za saslušanjem svjedoka N. T. kao osobe koja je zaključivala ugovore sa osiguranicima u ime pravne osobe.

Okolnost što je sud u točki 3. izreke koja se odnosi na prekršaj iz članka 32. stavka 1. točke 12. i stavka 2. Zakona o računovodstvu propustio navesti broj Narodnih novina u kojima je međunarodni računovodstveni standard broj 40 objavljen, što je u smislu članka 183. stavka 1. točke 2. Prekršajnog zakona bio dužan navesti, ne spada u bitnu povredu koja bi bila od utjecaja na pravilnost i zakonitost odluke, kako to okrivljenici u svojoj žalbi tvrde. Nadalje, ovdje valja navesti da su Međunarodni računovodstveni standardi sadržani u Uredbi EZ 1606/2002, prema kojoj se MRS 16, kojeg su okrivljenici pogrešno primijenili, odnosi na mjerenje i priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme, dok se MRS 40 odnosi na ulaganja u nekretnine, a koji su standardi objavljeni u Narodnim novinama broj 136/09.

Na sve ostale prigovore koje okrivljenici u svojoj žalbi ističu, ponavljajući kao i u obrani, tj. da vrijeme počinjenja djela nije dovoljno utvrđeno, jer nije navedeno kada su članovi uprave stupili na dužnost, te da međunarodni standardi nisu obvezujući, već se u konkretnom slučaju radilo o slobodnoj ocjeni osobe koja je vršila nadzor, sud je detaljno odgovorio, te zbog nepotrebnog ponavljanja ovaj Sud upućuje okrivljenike na razloge navedene u obrazloženju pobijane presude.

Konačno, netočno je da je sud povrijedio zakon odbivši dokazne prijedloge okrivljenika, kako to oni u svojoj žalbi tvrde i to prijedloge za saslušanjem svjedoka N. T. kojeg smatraju odgovornom osobom za prekršaj iz točke 2. izreke, saslušanjem revizora I. B. i D. V. na okolnost daje financijski izvještaj za sporno razdoblje bio objektivan i stručan, provođenje financijskog vještačenja na okolnost da prelazak na MRS 40 nije bio od utjecaja na visinu materijalne imovine evidentirane u bilanci i na proturječja u mišljenju revizorske tvrtke, te prijedlog da pribavi podatke od Porezne uprave o plaćanju poreza I okrivljenika od 2009. godine do 2011. godine kao dokaz njihove uspješnosti, jer sud je temeljem svih provedenih dokaza i njihove analize utvrdio činjenice koje su bile relevantne za donošenje odluke, te je dao valjane razloge za svoju odluku, obrazloživši zašto je odbio navedene dokazne prijedloge okrivljenika, a u smislu članka 88. stavka 2. Prekršajnog zakona sud slobodno cijeni dokaze i postojanje ili nepostojanje činjenica.

Stoga navodi žalbe ne dovode u sumnju zakonitost i pravilnost činjeničnog utvrđenja.

Kazne su okrivljenicima odmjerene srazmjerno težini djela koja su počinili, stupnju njihove odgovornosti te su odmjerene u skladu sa svim olakšavajućim okolnostima koje je cijenio prvostupanjski sud, a to je njihova dosadašnja nekažnjavanost, kao i protek vremena, a imao je u vidu i okolnost na koju okrivljenici u svojoj žalbi upiru da su nedostatke otklonili, te im je kazne odmjerio u minimalnim iznosima zapriječenih kazni za te vrste prekršaja, a svoju je odluku valjano obrazložio prvostupanjski sud na način koji u cijelosti prihvaća i ovaj Sud.

Neosnovano okrivljenici u svojoj žalbi prigovaraju što je sud u odnosu na točku 1. izreke izrekao znatno veću kaznu od kazne koja je bila izrečena za isto djelo prekršajnim nalogom, jer u smislu članka 238. stavka 12. Prekršajnog zakona prvostupanjski sud, za razliku od odlučivanja po žalbi okrivljenika u drugostupanjskom postupku, prilikom odlučivanja u postupku koji se vodi po prigovoru okrivljenika na prekršajni nalog zbog poricanja prekršaja, može kaznu izrečenu prekršajnim nalogom izmijeniti na njegovu štetu. Nadalje, suprotno tvrdnji okrivljenika koji u žalbi navode da se radi o prekršajima iz članka 24.a. Prekršajnog zakona, po uvjerenju ovog Suda nikako se ne radi se o beznačajnim prekršajima, a niti je zbog činjenice što su okrivljenici sve nedostatke otklonili sud morao primijeniti odredbu članka 38. Prekršajnog zakona, te ih osloboditi od kazne, jer u smislu citiranog propisa sud tu obvezu nema, ali je tu okolnost imao u vidu prilikom odmjerenja kazne.

Zbog izloženih razloga valjalo je žalbu okrivljenika odbiti kao neosnovanu i prvo stupanj sku presudu potvrditi.

Trošak postupka određen je shodno složenosti i trajanju postupka pred Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske.

U Zagrebu, 30. srpnja 2015. godine

Zapisničarka:

M. S. P. v.r.

Predsjednica vijeća

K. L., v.r.

Presuda se dostavlja Prekršajnom sudu u Zagrebu u 8 otpravka: za spis, okrivljenike, branitelja i tužitelja.